

בשבת. באיזה אופן מותר, ובאיזה אסור מפני שהגוי עובד בשבת ב"שליחותו" של הישראלי.

ומספרת הגמרא עובדה שאירעה, בהנהו מוריקאי, אותם גננים זורעי גנות כרכום, דעובד כוכבים נקיט בשבתא, לקח לחלקו לעשות את עבודת האריסות [חרישה זריעה וקצירה] בשבת, וישראל עשה את עבודת הגינה בחד בשבתא, ביום ראשון.

אתו לקמיה דרבא. באו לפני רבא, לשאול האם מותר לעשות כן.

שרא להו. התיר להם רבא.

איתיביה רבינא לרבא מברייתא ששינו בה: ישראל ועובד כוכבים שקיבלו שדה להיות

חמורה, משום שישראל המשכיר מכשילו באיסור, ועובר על "לפני עור לא תתן מכשול"!⁽³⁾

בשלמא בגוי, לא שייך במקרה דידן "לפני עור", היות ולא הוזהר על מלאכת שבת. אבל הכותי, גר הוא, ומצווה על המצוות כישראל?

ומתריצין: "חדא ועוד", קאמר. רבי שמעון בן גמליאל אמר את שתי הסיבות לאסור להשכיר לכותי, חדא, טעם אחד משום לפני עור. ועוד, (4) מפני שנקראת על שמו.

ועתה הגמרא דנה בישראל וגוי שותפים שקיבלו שדה באריסות, האם מותרים הם לחלק את העבודה ביניהם באופן שהישראל יעבוד יום מימי החול תמורת עבודת הגוי

ולכאורה מדברי רבינו תם משמע כן, דאם נאמר שעובר רק מדרבנן, מה הקשתה הגמרא תיפוק ליה משום לפני עור, מה העדיפות של "לפני עור" על איסור אחר מדרבנן?

אבל הר"ן מבאר לדעת רבינו תם שקושית הגמרא היא, אף ששניהם מדרבנן, מכל מקום יש עדיפות ל"לפני עור", משום שעוברים על הלאו תיכף בשעת השכירות. [ועיין לעיל טו הערה 10 בשם הקהלות יעקב].

והרמב"ן חולק, וסובר שאין איסור "לפני עור" על איסור דרבנן, ומוכיח מסוגיתנו שמלאכת חול המועד אסורה מן התורה.

ועיין במנחת חינוך [מצוה רלב ושכג] יד מלאכי [סימן שסד] שו"ת אחיעזר [חלק ג'] סימן ס"ה וסימן פא] ובשדי חמד [מערכה ו כלל כו ס"ק כא ובחלק ה עמוד 341].

4. הקשה הריטב"א: למה באמת אינו אומר טעם העיקרי, "לפני עור", ואומר טעם של

מבואר למה לא נימק משום "לפני עור" משום שרצה לתת טעם השייך אף בגוי – אבל עתה שאינו אוסר להשכיר לגוי, קשה למה לא נימק משום "לפני עור".

והקשה מהר"ם, איך מפרש רבינו אלחנן שהיה הוה אמינא שרבי שמעון בן אלעזר אוסר אף בגוי, הרי הוכיחו [בסוף עמוד הקודם – ועיין שם בהערה 11] בכמה הוכחות שבאומרו "כותי" התכוון דוקא לכותי ולא לגוי? ועיין רמב"ן המבאר בדרך אחרת.

3. רבינו תם סובר שאיסור עשיית מלאכה בחולו של מועד הוא איסור דרבנן.

ולכן מוכיח שהמכשיל את חבירו באיסור דרבנן שייך לומר בו הלאו של "לפני עור".

ועיין באחרונים הדנים לומר שהמכשיל את חבירו באיסור דרבנן עובר על "לפני עור" מן התורה. והסברא לומר כן, הוא: סוף סוף מכשילו, ואינו גרוע מנותן אבן לפני ה"עור".